

sám pro sebe jako p. Rutte. Tak se zdá, jako by konzervativní pány hnětla nejvíce slovíčka „komunistické, třídní“. Páchno jim to politikou, o níž tvrdí, že je od umění na hony daleko. Avšak zapomínají, že umění může experimentovat i s politickými prvky právě tak jako s psychologickými nebo jinými. A tak je nutno přijmout fakta: generace mladých, kteří chápou nové umění jako proletářské, třídní a komunistické, je tu. A každá debata o tom je zbytečná, protože ji neodstraní ani nezabrání, aby mladí v tomto smyslu tvořili. Pro ně je to potřebou srdce, ducha i rozumu a neodradí je žádné povídání o absurdnosti jejich snah, zvláště odvozují-li své oprávnění ze skutečně žitého života. Jediná otázka, o které lze hovořit, je, zdali toto nové heslo může či nemůže přinést tolik obrodných prvků, aby strom umění přeroubován byl všecek ve smyslu třídně-komunisticko-proletářském. A tu, soudě analogicky podle historie, nezdá se věc pravděpodobnou. Všechny mladé generace přišly, nebo aspoň domnívaly se přicházet, s novými hesly, avšak nikdy nedobily veškeré půdy pro sebe. A tak jí nedobude ani nejmladší generace. Z jednoduchého důvodu: nezbude jí k tomu kdy. I proti ní vyvstane opozice ještě mladší s hesly ještě novějšími, aby zahájila tažení pod prapory ještě barvitějšími. Tím se však nic nemění. Nové heslo má novou mízu a proto novou sílu. A této mízy je nejvýše zapotřebí. Má-li i dosti síly, ukáže budoucnost. Jedno však je jisté: Dílo tvořené z nejvnitřnější nutnosti pro potřebu autorovu, pro jeho růst a vnitřní dění, tvořené pod tlakem, kterému nelze odolat, je dílem skutečně uměleckým. A takovým neodolatelým tlakem pro nejmladší generaci třídnost a komunismus je.

(Var I, str. 418—420, 1. 6. 1922)

Literární skupina: NAŠE NADĚJE, VÍRA A PRÁCE

Vycházejíce z hlubokého mravního vědomí odpovědnosti každého člověka za vývoj lidské společnosti, formulujeme své dnešní životní a umělecké stanovisko, jež je opěrným bodem naší naděje, víry a práce. Tato formulace je ovšem jen výkřik volající na poplach, výstražné světlo, jež vytrysklo v našich duších, krátký signál označující místo a způsob sešikování, jichž je třeba, aby neutonul ve zmatku náš život a tím i naše umění, ale aby se obé zrodilo nové a šťastné.

Jsme socialisté. Půda, jež nás živí, je univerzální světová vůle po osvobození proletáře a vytvoření nového světa sociální rovnováhy. Proletář je náš bratr. Jsme jeho spolupojovníci. Náš socialismus je pevným vědomím nutnosti revoluce hospodářské, jež odstraní útisk slabých tříd a jež strhne zároveň mnoho umělých hradeb, jež stojí mezi lidskými srdci a zabraňují lásce a lidskosti. Věříme však, že tato hospodářská přeměna, třeba je prvou a nezbytnou podmínkou ozdravení světa, nepovede sama o sobě k lepšímu lidskému životu, nepůjde-li s ní ruku v ruce vášnivý kult mravních hodnot, lásky, humanity, revoluce lidských srdcí, jejímž posledním cílem je velké kosmické sbratření lidstva. Neboť my nevěříme, že na vývoj života lidské společnosti působí jen jediný mechanický činitel — totiž hospodářská výroba. My nevě-

říme také v dějinný fatalismus, v předurčenou nutnost průběhu vývoje světového k sociální revoluci hospodářské. Tento mechanismus a fatalismus je nám trudným zbytkem minulých dob. Na svět díváme se rozhodně dynamicky a pluralisticky. Svět je nám ohromným dílem, na němž se zúčastní každý jedinec jako jedna síla. Směr světového vývoje je silokřivka, jež je výslednicí miliónů nárazů individuálních vůlí.

Člověk stojící v tomto kolektivním dějství a spojený s ním mnohými svazky přijímá nadosobní příkazy společenské a plní je, je účasten na společenském bohatství pojmů, věr, mýtů, ale tvoří také sám z vlastní potřeby svého srdce a kladnými výsledky své práce spoluurčuje život celku, jsa takto spoluodpověden za celou přítomnost a budoucnost. Prohlašujeme určitě, že nám záleží na tom, aby tato vývoj spolutvořící individuální vůle vyrůstala z čistých srdcí, přeplněných láskou a humanitou — neboť jenom tak konečná silokřivka vývojová bude vzestupem nad stav dosavadní. Vycházejíce z tohoto dynamického a pluralistického životního názoru, vidíme v hospodářské revoluci jen jednu sílu, působící na zlepšení světa a života. Chceme-li opravdovou spásu světa, musíme kultivovat i jiné síly vývoje se zúčastníci: srdce každého člověka. Revoluce nesmí růst jen z hladu, nýbrž i z etických vrstev duše. A tyto etické vrstvy nutno probouzet, tvořit, navršovat současně.

Do služeb této víry, naděje a světové vůle dala se naše umělecká práce, naše poezie. Není sama sobě cílem. Chce sloužit, chce být prostředkem vývoje životního. Je sociálně dynamická. Zaujali jsme ke světu určité stanovisko svým vyznáním sociální víry. Toto naše vyznání je řadou formulí, jež jsou současně příkazy akce: odstranit soukromokapitalistický řád, osvobodit proletáře, ale i osvobodit člověka vůbec i duchovně z nenávisť, zloby, zatuchlosti srdce a vytvořit nový hmotný i duchovní svět, v němž by bylo více lásky, družnosti a humanity. Je-li však jedním

kořenem naší poezie víra, je druhým jejím kořenem dynamická skutečnost. Hledající mravní sílu lidskou, která by unesla tíhu zmatku, odrazila věčně se ve světě rodící sobectví, zlobu, násilí a usměrnila dobré živly k vývoji, jež chceme a v něž věříme, stojíme uprostřed skutečnosti, abychom z ní vyposlouchali vrcholení sil společenských a étos čistých srdcí. Ponořujeme své srdce do dnešního života proletářského, do hromadného vědomí dělnických davů, abychom zachytili rytmus jejich duchovních sil, tužeb a výbojů a z této psychické látky tvořili předobrazy nového dělníka — tvůrce, nové tvary života, lásky, manželství, nový svět, v jehož srdci bude dobrý, čistý člověk. Svou poezii tedy budujeme na názorovém světě proletáře — ale proletáře nového, lepšího a čistšího, neboť každou realitu dovršujeme věrou, utopií, tím, co přijít má. Naše poezie je tedy realismus prosvícený sociální utopií.

Uzpůsobení k této proletářské zkušenosti a připravení svou věrou chceme v umění mluvit básnickým primitivismem, jenž je nám nejlepší vůlí k poctivosti a čistotnosti práce, výrazem bezprostředního přilnutí srdce k srdci, výtryskem základních prazážitků a prapocitů člověka. vzdalujeme se tudíž překultivovanosti dekadentní, konstruovanosti a pouhé rozumovosti, všeho toho, co nemá žhavé vroucnosti celého člověka, celého světa a jejich neodlučitelného vztahu. Pohrdáme představovým světem měšťáckým, z něhož rostlo staré umění. Svět v člověku a člověk v srdci světa — ne jako protiklad, nýbrž syntéza — toť jádro našeho naslouchání skutečnosti. Jsme poučení o člověku jako o tvořivé buňce ohromné společenské tkáně a chceme vidět člověka skrze osudy davů, tříd, celých světů, jako tyto skrze člověka. Naše poezie nechce být epickou kronikou jedné izolované buňky ani lyrickou pasivitou samoučelných nálad — chce být dramatem věčné revoluce života, velikého, zmítajícího se celku, rostoucího každým jedincem a dopínajícího

se vždy k širší a odpovědnější svobodě. Srdce! Srdce uprostřed! Tíhnutí ke středu! Syntéza! A zase: srdce! Hledejme je! Tvořme je. Dávejme je světu! Formujme svár světových sil v nový, jednoduchý tvar světa! Mějme vůli k pevné formě. Neboť touto vůlí přispíváme k tvorbě nového, lepšího světa. Jsme klasikové v této touze po určitém novém tvaru a ve svém odporu proti posledním výhonkům měšťáckého rozklíženého umění, v němž je strašná slabost duše, jež se nevzchopí ani k vůli ke tvaru.

Dynamická a dramatická poezie sociálního primitivismu a klasicismu je naše umělecká touha a naše nová cesta, na jejímž začátku pozdravujeme bratrsky všechny sociální básníky celého světa.

V Brně 1. září 1922

Jaromír Berák, Lev Blatný, František Götze, Josef Chaloupka, Dalibor Chalupa, Josef Hruša, Čestmír Jeřábek, Miloš Jirko, Svata Kadlec, Zdeněk Kalista, Josef Knap, Arnošt Ráž, Bohuš Stejskal, Bartoš Vlček

(Host II, str. 1—4, říjen 1922)

1

Tyto výklady se přimykají úzce ke společnému projevu spisovatelů, otištěnému na úvodním místě, a chtějí jej jen zdůvodnit esteticky a filosoficky.

Není už pochyby, že v dnešním světovém varu začíná dalekosáhlá proměna všech kulturních hodnot — od hospodářství, mravnosti až po umění. Nejvýznačnějším znakem této proměny je, že člověk je dnes v srdci světa měrou všech věcí. Tento homocentrismus, jenž je dokonalým překonáním křesťanskoromantického absolutního cítění a myšlení, pronikl i do sféry poznání. Víme, že není absolutního poznání. Takové poznání by muselo pochopit život a svět v podstatě i úhrnu příčin a následků. Těch je však nekonečno, nespočítatelné. Každé poznání je tedy jen výběrem z nekonečna faktů, příčin a následků, zcela individuálním výběrem podle zvláštní potřeby a tudíž zvláštního hodnocení toho kterého člověka. Kdyby bylo absolutní poznání možné, nebylo by jistě rozporů mezi názory, zásadami a pojmy. Byl by jen jeden nekonečný proud myšlení. Každé poznání je však nepatrným výběrem z nekonečna faktů a příčin, vyhovujícím určité individuální potřebě a zaokrouhleným vůlí v jeden představový svět. Má-li jiný člověk jiné individuální potřeby, má jiné hodnocení světa, jiný výběr faktů, jiný představový svět, jiné poznání. Poznání dnešního člověka je jiné, než bylo před půlstoletím. Podstatou všech rozporů v názorech je rozpor v hodnoceních,